

Opetus- ja kulttuuriministeriön erityisavustus jatkuvan oppimisen ja osaamisen kehittämiseen

Erityisavustus on tarkoitettu jatkuvan oppimisen hankkeisiin, joilla vastataan osaajapulaan nopeavaikutteisilla toimenpiteillä sekä hankkeisiin, joilla tuetaan maahanmuuttajien osaamiskeskustoimintaa ja parannetaan maahanmuuttajavanhempien kielitaitoa ja perustaitoja.

Hakuaika 22.1.2020–3.3.2020 klo 16:15

Opetus- ja kulttuuriministeriö voi käyttää avustuksiin yhteensä noin 23 000 000 euroa.

Päätökset pyritään tekemään vuoden 2020 huhtikuun loppuun mennessä.

Avustus myönnetään valtionavustuslain (688/2001) nojalla. Avustettavaan toimintaan sovelletaan seuraavia säädöksiä: laki ammatillisesta koulutuksesta (531/2017), laki vapaasta sivistystyöstä (632/1998), yliopistolaki (558/2009), ammattikorkeakoululaki (932/2014).

Mihin ja kenelle avustus on tarkoitettu?

Jatkuvan oppimisen kehittäminen (kohdat 1–3 alla)

Valtion talousarviossa vuodelle 2020 momentille 29.01.53 lisättiin 20 miljoonaa euroa siirtona työ- ja elinkeinoministeriön momentilta 32.30.51. Tavoitteena on luoda uusi instrumentti, jolla mahdollistetaan kaikkien koulutusasteiden joustavat hyödyntämismahdollisuudet ja tuetaan koulutusmuotokohtaiset rajat ja hallinnonalat ylittävien toimintamuotojen syntymistä. Avustusta voidaan myöntää korkeakouluille, koulutuksen järjestäjille ja ylläpitäjille.

Määrärahoja suunnataan koulutushankkeisiin sekä ohjaus- ja tukitoiminnan hankkeisiin, jotka nostavat työllisyysastetta, tukevat koulutuksessa aliedustettujen ryhmien osaamista ja/tai helpottavat osaavan työvoiman saamista toimialoilla, joilla on työvoimapulaa.

Lisäksi hankkeilla tuetaan työllisyyden kuntakokeilua. Kuntakokeilun tueksi luodaan alueille kuntien, koulutuksen järjestäjien ja ylläpitäjien, korkeakoulujen, opetus- ja kulttuuriministeriön, työhallinnon ja alueen työ- ja elinkeinoelämän yhteistyörakenteita, joiden tarkoituksena on varmistaa työllistymisen kannalta tehokkaan koulutuksen saatavuus. Tavoitteena on, että avustusta saavat hankkeet osallistuvat alueen yhteistyörakenteisiin.

Määrärahojen käytön suuntaamisesta eri tyyppisiin koulutus-, ohjaus- ja tukihankkeisiin päätetään opetus- ja kulttuuriministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön yhteisen valmistelun pohjalta.

Maahanmuuttajien osaamiskeskustoiminta ja perustaidot (kohdat 4–5 alla)

Avustusta myönnetään kunnille maahanmuuttajien osaamiskeskustoimintaan ja hankkeisiin, joilla parannetaan maahanmuuttajavanhempien kielitaitoa, perustaitoja ja työllistymismahdollisuuksia.

Avustuksen tavoite

Avustuksilla tuetaan työllisyysasteen nostamista ja vastataan osaajapulaan seuraavilla nopeavaikutteisilla toimenpiteillä

1. Kehitetään ja pilotoidaan ammatillisen koulutuksen tuloksellisuutta

Avustuksella tuetaan työllisyyden kuntakokeilun kohderyhmän työllisyystavoitteita. Kohderyhmänä ovat kuntakokeilussa kuntien vastuulle ohjattavat työttömät ja työnhakijat (<https://tem.fi/tyollisyyskokeilut>) ts.

- Kelan työmarkkinatukea tai peruspäivärahaa saavat tai siihen oikeutetut työttömät ja työvoimapalveluissa olevat työnhakijat,
- kaikki alle 30-vuotiaat työnhakijat ja
- kaikki maahanmuuttajat ja vieraskieliset työnhakijat, jotka ovat joko työttömänä tai työvoimapalveluissa hankealueiden TE-toimistoissa.

Avustus suunnataan pääsääntöisesti niille ammatillisen koulutuksen järjestäjille, joilla on järjestämisluvassaan työvoimakoulutuksen tehtävä. Myös muita ammatillisen koulutuksen järjestäjiä voidaan tukea, mikäli työttömien omaehtoiselle koulutukselle on alueella osoitettavissa tarvetta ottaen huomioon työllisyyden kuntakokeilun kohderyhmä.

Avustusta voidaan käyttää

1. Työvoimakoulutuksena toteutettavan koulutuksen henkilökohtaistamisen toimintamallien kehittämiseen ja koulutuksen työllistävyyden parantamiseen (esimerkiksi henkilökohtaistamista koskevien prosessien laadun parantamiseen ja monipuolistamiseen, koulutuspolun suunnitteluun, moniammatillisen yhteistyön toimintatapojen luomiseen, työnantajayhteistyön kehittämiseen sekä muiden koulutuksen työllistävyyttä edistävien toimien parantamiseen). Ensisijaisena tavoitteena on kehittää järjestämisluvan mukaista työvoimakoulutusta, mutta rahoituksella voidaan tukea myös työttömyysetuudella tuettujen omaehtoisesti opiskelevien koulutusprosessien kehittämistä.
2. Ennen opintojen aloittamista tapahtuvan opiskelumotivaatiota kasvattavan toiminnan tukemiseen ja alavalinnan osuvuuden parantamiseen. Tavoitteena on kehittää opiskelijarekrytointia järjestäjän järjestämisluvan mukaiseen koulutukseen.

Rahoitettava toiminta ei saa vaikuttaa liiketaloudellisesti toteutettavien palvelujen toimintamahdollisuuksiin. Rahoitettava toiminta on osallistujille maksutonta.

Valtionavustuksella toteutettavaa toimintaa ei voi kirjata laissa ammatillisesta koulutuksesta tarkoitettuihin opiskelijavuosiin, ei myöskään esimerkiksi ko. laissa säädettyihin valmentaviin koulutuksiin tai opiskeluvaihtoihin. Avustus on kohdennettava sellaisiin toimintoihin, joita järjestäjä toteuttaa valtionosuusrahoituksella toteutettavien toimintojen lisäksi. Avustuksella tuetaan ammatillisen koulutuksen järjestäjän mahdollisuuksia parantaa järjestämislupansa mukaisen koulutuksen työllisyysvaikutuksia osana työllisyyden kuntakokeilua.

2. Toteutetaan lyhytkestoisia koulutuksia korkeakouluissa

Koulutuksilla tuetaan työllisyysasteen nostamista. Koulutuksilla vastataan erityisesti työvoimapula-alojen osaamistarpeisiin, työ- ja elinkeinoelämän uudistus- ja muutostarpeisiin ja/tai maahanmuuttajien osaamis- ja koulutustarpeisiin. Koulutuksilla ja ohjauksella tuetaan työvoiman osaamistason nostamista, työvoiman liikkuvuutta sekä työttömien ja työvoiman ulkopuolella olevien siirtymistä työelämään. Hankkeilla voidaan tukea työllisyyden kuntakokeilun kohderyhmän työllisyystavoitteita ja toimintamallien kehittämistä.

Avustusta voidaan käyttää:

1. Tutkintojen osista muodostettujen nopeavaikutteisten koulutuskokonaisuuksien toteuttamiseen. Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää koulutuksen toteuttamiseksi avustusta korkeintaan 140 euroa opintopiste/aloittajaa kohti.
2. Enintään kolmevuotisen tutkintoon johtavan koulutuksen toteuttamiseen. Tarvetta on muun muassa suomen- ja ruotsinkieliseen varhaiskasvatuksen opettajien kelpoisuuden tuottavaan koulutukseen joko tutkintoon johtavana koulutuksena tai erillisinä varhaiskasvatuksen tehtäviin ja esiopetukseen ammatillisia valmiuksia antavina opintoina (varhaiskasvatuslaki 540/2018, 26 §). Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää koulutuksen toteuttamiseksi avustusta korkeintaan 7 200 euroa aloittavan opiskelijan opintovuotta kohti.
3. Ammattikorkeakoululaissa tai yliopistolaissa säädettyjen erikoistumiskoulutuksien kehittämiseen ja toteuttamiseen. Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää koulutuksen toteuttamiseksi avustusta korkeintaan 220 euroa opintopistettä ja aloitettavaa opiskelijaa kohti.
4. Ulkomaisen tutkinnon tai koulutuksen suorittaneille suunnatun nk. pätevöittävän koulutuksen toteuttamiseen. Koulutuksen tulee tukea toimivaltaisen viranomaisen tekemää tutkintojen tunnustamista. Koulutukset pohjautuvat suomalaisten korkeakoulututkintojen tuottamaan osaamiseen.
5. Uudenlaisten koulutuskokonaisuuksien kehittämiseen ja pilotointiin. Mikäli koulutus toteutetaan täydennyskoulutuksena, mahdolliset avustukset myönnetään de minimis-sääntöjen puitteissa. Näin ollen alle 200 000 euron tuki, joka myönnetään yritykselle kolmen peräkkäisen verovuoden kuluessa, on merkitykseltään vähäistä.
6. Korkeakoulujen toteuttamaan koulutukseen ja työllistymiseen liittyviin ohjaus-, neuvonta- ja tukipalveluihin sekä osaamiskartoituksiin ja koulutukseen hakevaan toimintaan muille kuin korkeakoulussa jo opiskeleville opiskelijoille jatkuvan oppimisen edistämiseksi.
7. Suomen tai ruotsin kielen koulutuksen tarjoamiseen korkeasti koulutetuille maahanmuuttajille, joiden koulutusta vastaaviin työtehtäviin työllistymisen pääasialliset esteet liittyvät kielitaitoon. Mikäli koulutus toteutetaan täydennyskoulutuksena, mahdolliset avustukset myönnetään de minimis-sääntöjen puitteissa.

Rahoitettava toiminta ei saa vaikuttaa liiketaloudellisesti toteutettavien palvelujen toimintamahdollisuuksiin. Rahoitettava toiminta on osallistujille maksutonta.

3. Parannetaan työllistyvyyttä nopeavaikutteisilla koulutuksilla vapaan sivistystyön oppilaitoksissa

Kohderyhmänä ovat työvoiman ulkopuolella olevat, työttömät ja työttömyysvaarassa olevat, joiden koulutus- ja osaamistaso on riittämätöntä työelämän vaatimuksiin nähden. Hankkeilla voidaan tukea työllisyyden kuntakokeilun kohderyhmän työllisyystavoitteita.

Avustusta voidaan käyttää:

1. Lyhytkestoiseen, tutkintoon johtamattomaan koulutukseen ja sen kehittämiseen sekä perustaitojen vahvistamiseen.
2. Koulutukseen liittyviin tukitoimiin
3. Hakevaan toimintaan.

Rahoitettava toiminta ei saa vaikuttaa liiketaloudellisesti toteutettavien palvelujen toimintamahdollisuuksiin. Rahoitettava toiminta on osallistujille maksutonta.

4. Tuetaan maahanmuuttajien osaamiskeskustoimintaa

Avustusta voivat saada kunnat, joissa asuu vähintään 8 000 vieraskielistä asukasta.

Avustusta voidaan käyttää:

1. Asiakkaan osaamisen tehostettuun kartoittamiseen, työelämään ja tarvittavaan koulutukseen ohjaamiseen, tukeen koulutuksen aikana sekä toiminnan johtamisesta ja koordinoinnista sekä vaikutusten arvioinnista aiheutuviin kustannuksiin.
2. Kohdan 5 mukaisen yhteistyön mukaisiin kustannuksiin osaamiskeskuksissa.

Myös työ- ja elinkeinoministeriössä on haettavissa avustusta osaamiskeskustoimintaan.

5. Parannetaan maahanmuuttajavanhempien suomen/ruotsin kielen taitoa ja perustaitoja

Kohderyhmänä ovat kotoutumisajan ylittäneet maahanmuuttajavanhemmat, joiden kielitaito ei ole jatko-opintoihin tai työhön siirtymisen kannalta riittävä ja joiden arvioidaan hyötyvän kuvatus kaltaisesta toiminnasta. Hankkeilla voidaan tukea työllisyyden kuntakokeilun kohderyhmän työllisyystavoitteita ja toimintamallien kehittämistä.

Avustusta voidaan käyttää

1. Maahanmuuttajalasten varhaiskasvatuksen ja/tai perusopetuksen liittyviin yhteistyöhankkeisiin, joilla parannetaan vanhempien mahdollisuuksia kielitaidon ja perustaitojen kehittämiseen.
2. Hyvien käytäntöjen levittämiseen.

Rahoitettava toiminta ei saa vaikuttaa liiketaloudellisesti toteutettavien palvelujen toimintamahdollisuuksiin. Rahoitettava toiminta on osallistujille maksutonta.

* * *

Mikäli avustuksen saaja haluaa siirtää avustusta eteenpäin, tulee avustuksen saajan ja käyttäjän laatia siirrettävän avustuksen käyttöä koskeva sopimus opetus- ja kulttuuriministeriössä laaditun mallipohjan mukaisesti.

Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämä avustus voi kattaa enintään **90 prosenttia** avustettavan toiminnan tai hankkeen toteutuneista kokonaiskustannuksista.

Kohdan 4 mukaisissa hankkeissa avustus voi kuitenkin kattaa enintään 70 prosenttia avustettavan toiminnan tai hankkeen hyväksyttävistä kustannuksista. Mikäli hakija saa avustusta osaamiskeskustyyppiseen toimintaan myös vastaavasta työ- ja elinkeinoministeriön määrärahasta, otetaan omarahoitusosuutena huomioon hakijan rahoitus koko hankekokonaisuuteen.

Miten avustusta haetaan?

Avustusta haetaan opetus- ja kulttuuriministeriön asiointipalvelussa. Jos se ei ole mahdollista, ota yhteyttä avustuksesta lisätietoja antavaan virkamieheen.

Hakijan tulee huomioida, ettei hakemusta pysty lähettämään asiointipalveluun määräajan umpeutumisen jälkeen. Vastuu hakemuksen saapumisesta määräaikaan mennessä on hakijalla.

Asiointipalvelun käyttöohjeet

Palvelun käyttämiseen tarvitaan Verohallinnon tarjoama maksuton Katso -tunniste. Hakija täyttää asiointipalvelussa olevan hakulomakkeen, liittää siihen lomakkeen yhteydessä pyydyt liitteet ja toimittaa hakemuksen asiointipalvelun kautta ministeriölle. Ministeriö lähettää päätöksen hakijalle asiointipalveluun.

Hakija tekee asiointipalvelussa mahdolliset hakemuksen täydennykset ja päätöksen muutospyyntöt. Hakija tekee myös selvitykset asiointipalvelussa.

Millä perusteella hakemuksia arvioidaan?

Avustukset ovat harkinnanvaraisia. Opetus- ja kulttuuriministeriö arvioi hakemukset yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa. Hakemusten arviointi ja keskinäinen vertailu perustuvat kokonaisarviointiin, jossa otetaan huomioon seuraavat perusteet:

1. Hakukohtaiset myöntöperusteet

Kaikkia hankkeita koskevat myöntöperusteet:

- Toiminnan vaikuttavuus: miten hanke helpottaa osaajapulaa ja tukee osaavan työvoiman saatavuutta alueella.
- Hankkeen vaikuttavuuden seurannan ja vaikuttavuuden arvioinnin suunnitelman laatu sekä tulosten hyödynnettävyys hankkeen päätyttyä.
- Hankkeen kustannustehokas toteuttaminen
- Hanketoimijoiden osaaminen ja sitoutuminen
- Toiminnan laatu (toimijoiden pätevyys, kokemus, ammattitaito)
- Toteutussuunnitelman selkeys ja tarkoituksenmukaisuus suhteessa avustuksen tavoitteeseen

Kuntien työllisyyskokeilun tavoitteena on työttömien työnhakijoiden nykyistä tuloksellisempi palveluprosessi. Tätä tavoitetta tukevia hankehakemuksia arvioidaan edellisten lisäksi seuraavin perustein:

- Miten uskottavasti hankkeessa kyetään osoittamaan kuntakokeilun asiakasryhmien palveluprosessin kehittyminen osaamispalveluiden osalta. Käytännössä arvioidaan koko palveluketjua opiskelijarekrytoinnista työllistymiseen.
- Miten yhteistyö työllisyyskuntakokeiluun osallistuvien kuntien kanssa organisoidaan, millainen yhteistyöverkosto hakijalla on käytettävissään tai suunnitteilla ja miten yhteistyöverkostot työnantajien kanssa toteutetaan.

Tavoitteiden 4 ja 5 mukaisia hankkeita arvioidaan edellisten lisäksi seuraavin perustein:

- Hanke nopeuttaa maahanmuuttajien koulutus- ja työllisyyspolkuja.
- Hanke tuottaa tai edelleen kehittää ja skaalaa toimintamalleja maahanmuuttajien tehostettuun ohjaamiseen ml. omakielinen ohjaus ja tuki.
- Hankkeessa toteutetaan ja kehitetään esimerkiksi suomen kieleen liittyviä tai muita tarvittavia tukitoimia koulutuksen ja/tai työssäkäynnin alkuvaiheessa.

2. Yleiset perusteet

Opetus- ja kulttuuriministeriö pyrkii strategiansa mukaisesti vaikuttamaan siihen, että kaikkien kyvyt ja osaaminen vahvistuvat; että yhteiskuntaa uudistetaan luovalla, tutkivalla ja vastuullisella toiminnalla; ja että merkityksellisen elämän edellytykset turvataan yhdenvertaisesti.

Hakemusten arvioinnissa ja vertailussa voidaan siten katsoa eduksi, jos toiminta tai hanke osaltaan edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta, osallisuutta, keskinäistä kunnioitusta ja kestäväää kehitystä OKM:n strategian toimintalupauksen mukaisesti.

3. Valtionavustuslain mukaiset yleiset edellytykset

Opetus- ja kulttuuriministeriö voi myöntää avustusta vain, jos valtionavustuslain mukaiset avustuksen myöntämisen yleiset edellytykset täyttyvät. Ministeriö ottaa yleiset edellytykset huomioon myös avustuksen määrää harkittaessa.

Valtionavustuksen myöntämisen yleisiä edellytyksiä ovat (valtionavustuslain 7 § 1 mom):

- Tarkoitus, johon valtionavustusta haetaan, on yhteiskunnallisesti hyväksyttävä.
- Avustuksen myöntäminen on perusteltua valtionavustuksen käytölle asetettujen tavoitteiden kannalta.
- Avustuksen myöntäminen on tarpeellista, kun otetaan huomioon hakijan saama muu julkinen tuki sekä hankkeen tai toiminnan laatu ja laajuus.
- Valtionavustuksen myöntäminen vääristää vain vähän kilpailua ja markkinoiden toimintaa.

Jos avustus kohdistuu palkkakustannuksiin, voidaan avustus myöntää vain erityisen painavasta syystä jos avustuksen saaja on saanut rangaistuksen luvattoman ulkomaisen työvoiman käytöstä (valtionavustuslain 7 § 2 mom).

4. Esteitä avustuksen myöntämiselle

Jos hakija on saanut aiemmin avustuksia ministeriöltä, sen tulee huolehtia, että avustuspäätöksissä edellytetyt selvitykset avustusten käytöstä on tehty määräaikaan mennessä. Ministeriö hylkää hakemuksen, jos hakija on olennaisesti laiminlyönyt velvollisuuttaan antaa ministeriölle tietoja aiemmin myönnettyjen avustusten käytön valvontaa varten.

Hakemus hylätään, jos se paperisena laadittuna saapuu määräajan jälkeen.

Millaisia ehtoja avustuksen käyttöön liittyy?

Avustusta saa käyttää vain siihen tarkoitukseen, johon se on myönnetty.

Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämä avustus voi kattaa enintään avustuspäätöksessä määritellyn osuuden avustettavan toiminnan tai hankkeen toteutuneista kokonaiskustannuksista. Avustuksen hyväksyttävät kustannukset määritellään avustuspäätöksessä ja sen liitteessä.

Hyväksyttäväksi kustannuksiksi luetaan palkoista tai palkkioista kutakin palkansaajaa kohden enintään määrä, joka vastaa 80 000 euron vuosipalkkaa lakisääteisine sivukuluineen (pl. korkeakoulut). Palkka voidaan maksaa rahapalkkana tai luontoisetuina.

Avustuksen saajan taloudenhoito ja hallinto on järjestettävä asianmukaisesti.

Avustuksen käytöstä on tehtävä selvitys viimeistään päätöksessä mainittuna päivänä.

Avustuksen saajalta edellytetään kustannuspaikkakohtaista talousraportointia, jos kyseessä on erityisavustus tai yleisavustus osaan toiminnasta.

Opetus- ja kulttuuriministeriöllä on oikeus tehdä valtionavustuksen saajan talouteen ja toimintaan kohdistuvia tarkastuksia, jotka ovat tarpeellisia valtionavustuksen maksamisessa ja käytön valvonnassa (valtionavustuslain 16 §).

Avustuksen saajan tulee selvittää, onko sillä velvollisuus noudattaa hankintalainsäädäntöä, ja ottaa tämä toiminnassaan huomioon. Myös valtioon, kuntiin tai seurakuntiin kuulumaton avustuksen saaja voi olla velvollinen kilpailuttamaan hankintansa noudattaen hankintalain mukaisia menettelyitä.

- Jos avustuksen saaja täyttää julkisoikeudellisen laitoksen tunnusmerkit (esim. rahoituksesta yli puolet on julkista rahoitusta), avustuksen saajan tulee noudattaa hankintalakia kaikissa hankinnoissaan.
- Jos avustuksen saaja saa avustusta tiettyyn hankintaan yli 50 % hankinnan arvosta, saajan on tässä hankinnassa noudatettava hankintalakia. (Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista 1397/2016).

Opetus- ja kulttuuriministeriö on linjannut, että avustuksen saajan tulee pyytää tarjous useammalta kuin yhdeltä toimittajalta sellaisissa tavara- ja palveluhankinnoissa, jotka aliittavat kansallisen kynnsarvon mutta joiden arvo ilman arvonlisäveroa ylittää 20 000 euroa.

Avustuksen käyttöön liittyy myös muita ehtoja ja rajoituksia

Jos avustukset kuuluvat EU:n valtiontukisääntelyn piiriin, tarvitaan hakuilmoitukseen lisäksi siihen liittyviä ehtoja:

- De minimis -tukena myönnettävissä avustuksissa tulee olla viittaus de minimis -asetukseen ja maininta siitä, että avustus myönnetään de minimis -tukena. Hakemuksen liitteeksi on pyydettävä selvitys kuluvan verovuoden ja kahden edellisen verovuoden aikana saaduista de minimis -tuista.
- Yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen nojalla myönnettävissä avustuksissa:
 - ”Deggendorf-ehto”: tukea ei makseta, jos hakijalle on annettu sellaiseen komission aikaisempaan päätökseen perustuva maksamaton perintämääräys, jossa tuki on julistettu sääntöjenvastaiseksi ja sisämarkkinoille soveltumattomaksi.
 - Tukea ei myönnetä vaikeuksissa olevalla yritykselle (RPA 2. art. 18 k. määritelmä).
 - Tarvittaessa lisätään tuki-intensiteetin enimmäismäärää koskeva ehto.

Miten tuloksista ja avustuksen käytöstä raportoidaan?

Avustusten käytöstä on tehtävä selvitys viimeistään päätöksessä mainittuna päivänä. Selvitykseen sisältyy sekä talousraportointi että tuloksellisuusraportointi. Avustuksen saajalta edellytetään kustannuspaikkakohtaista talousraportointia, jos kyseessä on erityisavustus tai yleisavustus osaan toiminnasta.

Asiointipalvelussa haetuista ja myönnettyistä avustuksista selvitykset tehdään OKM:n asiointipalvelussa.

Paperilomakkeella haetuista avustuksista tehdään selvitykset ministeriölle erillisellä lomakkeella.